«جوکر ۲» در بن بست شوخی‌های غیراخلاقی یا طنزهای بی‌نمک گیر کرده است

خنده تلخ من از گریه غم‌انگیزتر است

ایمان عظیمی
خبرنگار گروه فرهنگ

ما اکنون در دنیایی به سر می‌بریم که دسترسی به هر محتوایی به راحتی آب خوردن است. مردم دیگر در بند تصمیم غول‌های رسانه‌ای نیستند تا آنها برایشان تصمیم بگیرند که به تماشای چه چیزی بنشینند و از دیدن چه برنامه‌هایی صرف‌نظر کنند. ایده‌های فراوانی وجود دارد که افراد و برنامه‌سازان می‌توانند با کمترین میزان از همپوشی و سانسور اجرایش کنند و منتظر تایید این و آن هم نباشند. در ایران وظیفه سرگرم کردن ملت به عهده صداوسیماست و هیچ رسانه‌ای در کشور ما یارای رقابت با این رسانه را از حیث امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری ندارد، اما با ایجاد فضای رقابت برای VODها و کاهش کیفیت برنامه‌های سرگرم‌کننده و همین‌طور کوچ بسیاری از هنرمندان و برنامه‌سازان از تلویزیون در پی اختلاف نظر با گردانندگان رسانه ملی فرصت عرض اندام برای دیگر ایده‌ها هم فراهم شد تا با آسایش خاطر بیشتری به تولید ایده‌های خود بپردازند و مردم را برای تماشای برنامه‌های گوناگون فرابخوانند. «جوکر» یکی از همین برنامه‌ها بود که در همان ابتدای شکل‌گیری‌اش هدفی جز خندانند و سرگرم کردن ملت نداشت. این برنامه با محوریت احسان علیخانی، یکی از چهره‌های پرطرفدار تلویزیون رسمی کشور منتشر شد و در اختیار کاربران قرار گرفت. نکته مثبت و مهمی که جوکر در همان ابتدا گیراند نگاه مردم را به خود معطوف می‌کرد این بود که در چینش شرکت‌کنندگان برنامه حساسیت زیادی وجود داشت و گردانندگان آن به خوبی این مهم را درک می‌کردند. آنتن‌های بامزه و خنده‌داری در فصل اول جوکر با حضور چهره‌های شاخص سینمایی و تلویزیونی طراحی شد، بود که حسابی کیف بیننده را کوک می‌کرد و همین مساله نیز باعث شد تا با پایان این فصل مردم خبر ساخت و پخش فصل جدید جوکر را از علیخانی و تیم سازنده طلب کنند. جوکر به‌تنهایی جور تلویزیون را در فصل اولش کشید و حسابی در فضای واقعی و مجازی مطرح شد. رئالیتی‌شوی جوکر (فصل اول)، به گواه آمار رسمی توانست در ۱۶ ساعت اولیه پخش خود به رکورد ۱۰ میلیون دقیقه تماشا برسد و معادل تماشای یک سریال در نمایش خانگی دیده شود. اتفاقی که به‌ویژه در فصل اول جوکر با حضور چهره‌های شاخص سینمایی و تلویزیونی طراحی شد، به‌عنوان میزبان این برنامه هم در تماشای جوکر بی‌تاثیر نبود ولی این مجموعه در آن دوره به هر موفقیتی که فکرش را می‌کنید دست پیدا کرد و حتی بسیاری از چهره‌های نسبتا فراموش‌شده عرصه نمایش نظیر غلامرضا نیک‌خواه، رضا شفیعی‌جم و سیروس میمنت را از حاشیه به متن آورد و دوباره مطرح‌شان کرد. فصل دوم جوکر در خرداد ماه امسال عرضه شد و حتی در گام نخست رکورد تماشای فصل نخست را هم شکست و تقریبا به هر آن چیزی که می‌خواست دست یافت. این برنامه با ثبت رکورد ۴۰ میلیون دقیقه تماشا در ۱۶ ساعت اول حتی موفق‌تر از فصل اول عمل کرد و به موفقیت کم‌نظیری دست یافت. فصل دوم ولی با یک تغییر اساسی همراه بود؛ سیامک انصاری جایش در مقام داور را به گردانده اصلی این شو، یعنی احسان علیخانی داد. سیامک انصاری با وجود اینکه سابقه‌ای در مجری‌گری نداشت ولی به دلیل فهم درستی که نسبت به کمدی داشت و فضای موجود در این کارها را به خوبی درک می‌کرد و نشاط خیلی خوبی هم به جوکر می‌داد به بیشتر دیده شدن این برنامه کمک می‌کرد. در واقع حضور انصاری در کانون توجه مخاطب بدون اینکه مزاحمتی برای ایشان به وجود بیاورد دلچسب بود و هیچ خللی در کار شرکت‌کنندگان به وجود نمی‌آورد. اما علیخانی علی‌رغم اینکه فهم رسانه‌ای خوبی در جذب نگاه مخاطب نسبت به خودش دارد بدون هیچ تجربه‌ای در سبک و سیاق کارهای کمدی جای سیامک انصاری را پر کرد و متاسفانه به پاشنه آشیل جوکر ۲ هم تبدیل شد. علیخانی مدام خودش را در طول برنامه به رخ شرکت‌کنندگان می‌کشید و این اتفاقی نبود که بینندگان از بروز آن خشنود به‌نظر برسند. اما مشکل اصلی آنجا رقم خورد که تیم نویسندگان و اتاق فکر جوکر ۲ به این نتیجه رسیدند که ایده‌هایشان نه کشیده است و برای خوشامد هرچه بیشتر مردم پا روی خط قرمزها بگذارند و در بخش شوخی‌ها را برای شوخی‌های جنسی باز کنند. اجرایی کردن این ایده از اساس غلط بود، زیرا در فوتبال مثلی هست که می‌گوید: «نباید به ترکیب تیم برنده دست زد» ولی این حرف بدرقه راه سازندگان این رئالیتی شو نشد و آنها شیوه کار را در جوکر ۲ تغییر دادند و با همواره کردن راه برای طرح شوخی‌های جنسی حتی حساسیت ساترا را برانگیختند. رواللی که علیخانی و تیمش در فصل اول دنبال می‌کردند مگر چه ایرادی داشت که فکر کردند برای خنده بیشتر خلق‌الله باید از شوخی‌های جنسی کمک بگیرند؟ جمع تولید محتوای مبتذل در میکروسایت‌ها و شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام و توییتر آنقدر زیاد است که باید این حق را برای مخاطب قائل شد که در یک فضای سالم و خانوادگی بدون هیچ نگرانی به پای برنامه‌ای همچون جوکر بنشیند و اوقات فراغتش را پر کند. برنامه‌ساز این طور فکر می‌کند که با انحراف نام محوری به جاده خاکی شوخی‌های جنسی اشتیاق بیشتری در دل بیننده برای دیدن پدید می‌آید. این اتفاق شاید در کوتاه‌مدت باعث شود تا تعداد بیشتری پای تماشای برنامه‌هایی نظیر جوکر ۲ بنشینند ولی چنین طرز فکری در بلندمدت آسیب‌زننده است و برنامه را یا قهر با جدی نگرفتن مخاطب مواجه می‌کند. سطح زندگی شوخی‌های جنسی در میان بلاگرها و وایرنهای اینستاگرامی به‌مراتب بیشتر از برنامه‌ای همچون جوکر ۲ است و آنها چون تابعی از نظر کاربران و دنبال‌کنندگان خویش هستند مدام سطح شوخی‌ها را نازک‌تر می‌کنند و خنده لحظه‌ای و فست‌فودی که می‌خواهند را از کاربران می‌گیرند ولی برنامه‌هایی همچون جوکر که زیر ذره‌بین نهادهای نظارتی هستند و برای خانواده تولید می‌شوند نمی‌توانند دست به چنین اقدامی بزنند چون ذره‌نهایت جلوی آنها برای پیاده کردن ایده‌هایشان گرفته می‌شود و این مسیر مسیری نیست که عاقبت جوکر را به سمت راه درستی هدایت کند. خنده و سرگرمی حق مردم ماست و این مهم را کسانی همچون احسان علیخانی با سال‌ها فعالیت در وادی رسانه بسیار خوب درک می‌کنند و نباید امکان خوبی که به‌واسطه جوکر ۱ برای تماشای یک برنامه سرگرم‌کننده پدید آمد محدود به تعداد معدودی شوخی‌های کلامی یک بار مصرف و غیراخلاقی شود و این برنامه را از سبد کالای فرهنگی خانواده‌ها حذف کند.

فصل دوم جوکر اما یک حسن اساسی دارد و آن هم حضور خانم‌ها در این برنامه است. احسان علیخانی در زمان تولید فصل اول این برنامه به مخاطبانش قول داد که از حضور بانوان نیز در این برنامه استفاده می‌کند. این اتفاق پس از مدتی رخ داد و علیخانی به قولش عمل کرد. حساسیت درخصوص شرکت‌کنندگان زن در برنامه‌ای به این سبک و سیاق بالا بود و طبیعتا نگاه‌های زیادی را نسبت به خود برمی‌انگیخت اما عملکرد تیم سازنده برخلاف قسمت‌های مربوط به آقایان کم‌اشکال بود و از چند فرسخی خطوط قرمز هم رد نشد. جوکر در این نمبره نمره قبولی گرفت و در راستای برقراری عدالت جنسیتی گام برداشت. جوکر خانم‌ها در مقایسه با بخش مربوط به آقایان نظرات منفی زیادی در پی نداشت و موفق شد نگاه بانوان به عنوان نیمی از حاضران در جامعه را به خود جلب کند. شاید بعضی این فکر را در سر بپرورانند که مقبولیت خانم‌های مثل جوکر در گرو شوخی‌های جنسی است و اگر این اتفاق نیفتد برنامه به بن‌بست می‌رسد و بی‌مزه جلوه می‌کند ولی این‌گونه نیست. در دنیای سرگرمی هم آن دسته از آثار که با استفاده از شوخی‌های جنسی برای خودشان مخاطبی دست و پا می‌کنند هیچ حرفی برای گفتن در برابر فیلم‌ها و سریال‌هایی که در ایده محوری آنها خبری از شوخی‌های جنسی نیست ندارند و فراموش می‌شوند. این فقط نحوه توزیع این آثار است که می‌تواند برای مدت کوتاهی مخاطب را سرگرم کند ولی در بلندمدت بهره‌مندی از یک ایده درخشان ابتدایی است که تبدیل به ماتابی و ماندگاری یک فیلم یا سریال کمدی می‌شود. رئالیتی‌شوی جوکر هرچند در قسمت آقایان تاکنون به‌وسیله استفاده از شوخی‌های جنسی با پسرفت مواجه شده ولی در قسمت مربوط به خانم‌ها به نقطه «اولین بودنش» هنوز جای کار دارد و می‌تواند بهتر شود، آن هم بدون اینکه بخواهد با خط قرمزها بازی کند.

تابوشکنی را فدای سرگرمی نکن آقای علیخانی!

کیانا تصدیق مقدم
خبرنگار گروه فرهنگ

سال ۱۴۰۰ بود که احسان علیخانی با یک برنامه سرگرم‌کننده به نمایش خانگی آمد. او به مدت ۵ سال در صداوسیما برنامه «عصر جدید» را ساخته بود و می‌دانست چطور باید مخاطب را با خودش همراه کند. او که بیشتر با مدیوم برنامه‌سازی در صداوسیما آشنا بود سعی کرد با رعایت همان ضوابط «جوکر» را بسازد و بتواند برای مدتی هرچند کوتاه اعضای خانواده را دور هم جمع کند تا برای آنها ساعات خوشی را رقم بزند. که این کار موفق هم بود. فصل اول جوکر به پایان رسید و سابقه ذهنی که مخاطبان از این برنامه داشتند، باعث شد خیلی‌ها منتظر فصل دوم باشند و شاید یکی از دلایل آن هم قولی بود که احسان علیخانی درباره فصل جدید این برنامه داده بود. او گفته بود قرار است در فصل دوم جوکر خانم‌ها را هم بسازد. فصل دوم با گروه بازیگران مرد شروع شد و از همان ابتدا نشان داد این جوکر آن جوکر سابق نیست. به نظر می‌رسید باید در تیتراژ آن ردّه سنی مخاطب مطرح می‌شد. اگر هدف در این فصل فقط خنداندن مخاطب بود بدون در نظر گرفتن قواعد و چهارچوب که در فصل گذشته رعایت می‌شد. این موضوع باعث اعتراض همان مخاطب‌هایی شده بود که بعد از به پایان رسیدن فصل اول، منتظر شروع دوباره جوکر بودند. با همه حواشی ایجاد شده، قسمت اول فصل دوم هم به پایان رسید. حالا نوبت غافلگیری جدید احسان علیخانی بود؛ حضور خانم‌های بازیگر در جوکر طبقه بیست‌ویک. پیش از رسیدن زمان پخش این قسمت، تبلیغات گسترده‌ای از سوی پلتفرم مربوطه و عوامل برنامه اتفاق افتاد و این کنجکاوی را در ذهن مخاطب به وجود آورد که قرار است چه اتفاقی بیفتد و کدام بازیگران زن در این برنامه حضور دارند. اصلا جوکر خانم‌ها به پخش می‌رسد یا جلوی آن گرفته می‌شود؟

بالاخره زمان پخش فرارسید. ژاله صامتی، الیکا عبدالرزاقی، نرگس محمدی، رویا میرعلمی، ناهید مسلمی، سوسن پورور، گیتی قاسمی و متین ستوده اولین شرکت‌کنندگان جوکر خانم‌ها بودند. دو قسمت از جوکر خانم‌ها منتشر شد و پخش قسمت سوم آن به خاطر ایام اربعین و ماه صفر به مدت دو هفته متوقف شد. اما با بررسی همین دو قسمت پخش شده از جوکر خانم‌ها به نکات مثبت و منفی می‌رسیم. در این دو قسمت، جوکر به همان رویکرد فصل اول خود برگشته و خطوط قرمز را رعایت کرده است. درواقع جوکر خانم‌ها را می‌توان به‌راحتی در دورهمی‌های خانوادگی تماشا کرد. دلیلش هم این است که در جوکر خانم‌ها برخلاف قسمت آقایان، دیگر خبر از شوخی‌های جنسی نیست. از نظر بعد سرگرمی جوکر خانم‌ها به ضعیف‌ترین حالت خودش رسیده و در این قسمت‌ها دیگر از علیخانی ایده‌پردازی که می‌تواند مخاطب را با خودش همراه کند خبری نبود و این طور برداشت می‌شود که علیخانی تنها قصد داشته با یک تابوشکنی در کارنامه کاری‌اش جوکری جنس عنوان جوکر خانم‌ها را ثبت کند آن هم بدون در نظر گرفتن کیفیت و بعد سرگرمی برنامه. شاید اگر احسان علیخانی در انتخاب بازیگران اولین قسمت جوکر خانم‌ها وسواس بیشتری خرج می‌کرد نتیجه کمی متفاوت‌تر می‌شد. هدف از ساخت این برنامه سرگرم کردن مخاطب است اما بازیگری مثل متین ستوده که در سریال‌های کمدی هم به‌عنوان بازیگر نقش مکمل حضور دارد و باز سرگرم کردن مخاطب روی دوشش نیست چطور می‌خواهد در جوکر فضای سرگرم‌کننده‌ای ایجاد کند؟ علیخانی زمان انتخاب بازیگر باید این موضوع را در نظر می‌گرفت که هر بازیگر در چه بستری می‌تواند دیده شود. برای مثال ژاله صامتی و گیتی قاسمی در آثار قبلی خود نشان دادند می‌توانند خنده روی لب مخاطب بیاورند اما نکته اینجاست که در آن آثار یا نمونه‌اش سریال «زیرخاکی» است، بازیگرانی کنار آنها بودند که با همکاری یکدیگر یک سکانس به اصطلاح طنز را خلق می‌کردند و جوکر خانم‌ها نشان داد بدون حضور بازیگر نقش مکمل‌شان شاید آنقدر موفق عمل نکنند. ناهید مسلمی را اما می‌توان یکی از نقاط قوت جوکر خانم‌ها دانست. شاید مخاطب در نگاه اول احساس کند بعضی از شرکت‌کننده‌ها به واسطه سن‌شان در خلق شوخی کم بیاورند، اما در اجرا ورق برمی‌گردد و تا جایی پیش می‌رود که منجر به حذف شرکت‌کنندگان جوان‌تر می‌شود و ناهید مسلمی دقیقا مثالی برای این موضوع است.

جدا از این‌ها، جنس شوخی در جوکر خانم‌ها خالی از خلاقیت است. شاید عوامل برنامه و بازیگران دلیل این موضوع را محدودیت‌هایی بدانند که خانم‌ها نسبت به آقایان دارند. اما واقعیت این است که اگر هنرمند فکر کند تنها راه خنداندن مخاطب رد شدن از خطوط قرمز و شوخی‌های جنسی است باید بداند ساده‌ترین راه را انتخاب کرده و زحمتی برای سرگرمی مخاطب انجام نداده است.

با در نظر گرفتن همه مسائلی که مطرح شد، سوال اینجاست که برنامه‌ای مثل جوکر که در فصل اول خود موفق شده مخاطب وفادارش را پیدا و با خود همراه کند چرا باید کیفیت و سرگرمی را فدای یک تابوشکنی کند؟ طبیعی است خانم‌ها در این برنامه به نسبت آقایان محدودیت‌های بیشتری دارند اما نکته اینجاست که اگر جوکر مردان موفق است آن را ادامه بده آقای علیخانی. اگر جوکر خانم‌ها به دلیل محدودیت‌ها و سختگیری‌هایی که وجود دارد قرار است بعد سرگرمی‌اش را از دست بدهد آن را رها کنید. جوکر در ابتدا هدفی برای خودش طراحی کرده بود آن هم اینکه یک برنامه سرگرم‌کننده باشد نه چیزی بیشتر اما با این رویکردش در فصل دوم فاصله زیادی از این هدف گرفته است.

ادامه در صفحه ۱۳

بازآفرینی جوکر توسط خانم‌ها

مریم قضائی
خبرنگار گروه فرهنگ

جوکر از همان ابتدا اعلام کرد این برنامه کپی یک برنامه خارجی است و صرفا با تغییراتی سعی داشتند این برنامه را بومی کنند. دکور، مدل رفتار بازی‌گردان، تعداد بازیکنان، آیتم‌های این برنامه و حتی لوگوی جوکر شبیه به برنامه آلمانی آخرین کسی که می‌خندد (OneLaughingLast) باشد، اما مشخص است که در محتوا تلاش شده تا بومی سازی رخ دهد. اثبات این حرف راهم می‌توان استقبال مخاطبان دانست که طبق آمار «فیلیمو» قسمت دوم جوکر در فصل اول در همان روز انتشار، با بیش از ۱۸ میلیون دقیقه تماشا رکورد بیشترین تماشاگر تولیدهای پلتفرم‌ها را زد. این استقبال برای فصل دوم هم ادامه پیدا کرد و قسمت اول جوکر ۲ توانست در روز نخست رکورد تماشا را در ۱۶ ساعت اول انتشار با ۲۰ میلیون و ۲۳۷ هزار و ۷۱۷ دقیقه تماشا به نام خود ثبت کند. بعد از تجربه موفقی که احسان علیخانی در جوکر اول داشت، به سراغ ساخت فصل دوم این رسانه رفت. فصلی که بزرگ‌ترین تغییر آن، آمدن احسان علیخانی جای سیامک انصاری بود. این تغییر به مذاق برخی از مخاطبان خوش نیامد و برخی هم این را نپسندیدند. موافقان این تغییر معتقد بودند علیخانی مدلی متفاوت از اجرا را در پیش گرفته و دنبال ثبت امضایی دیگر از خودش است. او می‌خندد اما فهقهه نمی‌زند؛ درست برعکس سیامک انصاری. از طرفی دیگر، منتقدان به این تغییر، احسان علیخانی را با وجود اجرای «عصر جدید» و ویژه برنامه‌های شاد پلند و نوروز، کماکان آقای گریه می‌دانند.

محدودیت دست و پای خانم‌ها را نسبت

فصل دوم جوکر ۲ طبقه بیست‌ویک، با حضور هشت بازیگر خانم ساخته شده است. شاید تصور ببینند فیل از تماشای دو قسمتی که منتشر شده است، این باشد که خانم‌ها به دلیل محدودیت‌هایی که دارند، احتمالا شوخی‌هایشان آنقدر خنده‌دار نیست و نمی‌شود انتظار داشت که لحظات سرخوشی را خلق کنند. اگر این موضوع درست بود و خانم‌ها نتوانسته بودند که عملکرد خوبی از خود نشان بدهند، پس الان از سمت مخاطبین مطالبه‌ای برای پخش شدن قسمت سوم این فصل نمی‌شد. خانم‌ها به خوبی نشان دادند که در این مسابقه بودن آنکه از شوخی‌های جنسی و نامتعارفی استفاده کنند، می‌توانند بخندانند و بخندند. برعکس آن چیزی که در جوکر مردان دیده می‌شد. آقایان در ظاهر آنقدر دست‌شان باز بود که شوخی‌ها به سمت لوس شدن و خارج از چهارچوب می‌رفت. حضور خانم‌ها کمک کرد تا حواشی مربوط به برنامه‌های قبل جوکر کم‌کم فراموش شود و بازآفرینی در شوخی‌های این برنامه رخ دهد.

هشدار به جوکر

قسمت خانم‌ها به مراتب موفقیت‌های بیشتری برای خندیدن فراهم می‌کرد. حداقل در این قسمت مخاطب می‌دانست که بازیگران در استودیو به چه چیزی می‌خندند؛ چراکه در قسمت اول فصل دوم، بارها می‌شد که بیننده در خانه نمی‌دانست دلیل خنده بازیکنان چیست و به چه چیزی می‌توانند آنقدر بخندند که کارت قرمز بگیرند! اما با این حال، جوکر روی یک مرز باریک بامنکی و بی‌نمکی قدم می‌رفت. این برنامه باید مراقب باشد حواسش به حوصله مخاطب باشد. قسمت‌های ابتدایی که بخش قابل توجهی از برنامه به معرفی می‌گذرد، خالی از لحظاتی است که بیننده بخندد. همین باعث می‌شود حوصله مخاطب سر برود. جدا از قسمت معرفی هر گروه در حین پخش برنامه، مواقعی است که کات می‌خورد و دوربین به زمان بعد از مسابقه می‌رود و ما احساس آن لحظه بازیگران را از زبان خودشان می‌شنویم. احساسی که نیازی نیست تا افراد آن را به زبان بیاورند و هرکسی که برنامه را ببیند می‌تواند با آن لحظه همذات‌پنداری کند و متوجه شود. این رفت و برگشت از اتاق بازی به استودیویی که ارتباطی با آن لحظه ندارد، باعث می‌شود در وسط خندیدن یا وسط موقعیتی که طنز در حال شکل گرفتن است، اختلالی پیش بیاید و بیننده حس را از دست بدهد! چاره به نظر می‌آید مراقب علیخانی و تیمش خواص‌شان جمع بود؛ چراکه به نسبت فصل اول و قسمت‌های پیشین، این اتفاق کمتر با حداقل در لحظاتی درست‌تر در حال رخ دادن است.

به نام زنان به کام تولیدکنندگان

طاهره حسنلو
خبرنگار

وقتی یک اثر نمایشی طنز یا ادعاهایی فراتر از خنداندن مخاطب وارد عرصه تصویر می‌شود دیگر نمی‌توان او را از بوته نقد بکنار کرد و صرفا در چهارچوب موفقیت در خنداندن یا نخنداندن تماشاگر به آن نگاه کرد. مسعود فراستی معتقد است آثار هنری که ادعا دارایند به دیده تسامح نگریست؛ اما وقتی اثری ادعاهای بزرگ دارد باید آن را مؤشکافانه و دقیق نقد کرد. «جوکر»، رئالیتی‌شوی احسان علیخانی از فصل اول خود مدعی بود قصد دارد در فضای تلخ اتفاقات اجتماعی و فشارهای اقتصادی لحظاتی مخاطب را از روزمرگی‌ها دور کند. اما به مرور و با شروع فصل دوم این مجموعه و واردکردن شوخی‌هایی که مستقیما وضعیت اقتصادی یا سیاسی را نقد می‌کرد (شبیه‌سازی شخصیت‌ها به دلار، سکه و ریال و نقد عدم ثبات نرخ ارز در «جوکر ۲» آقایان و نمایش واریونه ویژاگرفتن مسافران خارجی برای ورود به ایران در نقد سیاست‌های فرهنگی در جوکر ۲ بانوان) نشان داد قصد دارد یا به عرصه جدی‌تری بگذارد. یکی دیگر از ادعاهایی که جوکر از نیمه‌های فصل اول بیان کرد این بود که با جوکر یکی از هنرمندان زن به دوره‌های پیشین بیش از اینکه اثبات شود، زیر سوال می‌رود. اثبته جوکر ۲ سری بانوان با همه ایرادشان به دلیل شوخی‌های مناسب و کمتر درشدن از چهارچوب اخلاق و ادب نسبت به نسخه مردانه خود که حتی با وجود شوخی‌های رکیک و حرکات سوم‌آور توانست موفقیت سری اول را در خنداندن مخاطب کسب کند، جلوتر است. همچنین موجی که علیه این مجموعه توسط طیفی خاص راه افتاده با توجه به مصادیق اشاره شده نشان از عدم شناخت منتقدان از فضای تولیدات شبکه نمایش خانگی دارد و اگر این طیف از منتقدان به دنبال نقد وضعیت اسفناک این تولیدات در زمینه حمله به مفاهیم اخلاقی و اشاعه معناهای ضد فرهنگ ایرانی-اسلامی هستند باید خیلی زودتر از اینها و بر سر سایر مصادیق فاجعه‌آمیز این بسیج همگانی را تشکیل می‌دادند. رفتاری سلیقه‌ای که گمانه‌زنی‌ها برای سنگ‌اندازی بر سر راه مجری سابق صداوسیما در برنامه‌سازی از سمت هواداران مدیران فعلی آن را تقویت می‌کند.

دردنیای شما ساعت چند است؟

عطیه همتی
دبیرگروه نقد روز

جوکر ۲ قسمت خانم‌ها را با خیال راحت با خانواده ببینید. این شعاری است که یکی از بازیگران شرکت‌کننده در جوکر ۲ رو به دوربین می‌گوید تا مهم‌ترین تفاوت و شاید بزرگی گروه خانم‌ها را نسبت به مردان از منظر خودش نشان دهد. بعد از آنکه شوخی‌های اروتیک و جنسی قسمت آقایان جوکر مورد نقد رسانه‌ها و حتی مردم قرار گرفت، جوکری‌ها از نقطه ضعف قبلی خود کمال استفاده را کردند و این بار این موضوع را از سوی بازیگران خود در تقابل با گروه قبل مطرح کردند. در کنار این قضیه اگر تا پیش از این در جنگ‌های تلویزیونی و برنامه‌های مختلف به دورهمی و گعده‌های مردانه عادت داشتیم، ایده جوکر بانوان این باریک دورهمی رازآلود را در دید تا اینکار تازه‌ای از نیز خرج کرده باشد و هم تا پیش این موضوع را بشکند. اگر پیش از این در برنامه‌هایی مانند شام ایرانی یک جمع زنانه دیده بودیم که حول محور میهمان‌ها داری و دستپخت و رقابت‌هایی از این دست می‌چرخید، با در شب‌های مافیا، زنان در یک رقابت مافیایی حضور داشتند. حالا جوکر۲ یک دورهمی شاد زنانه به قصد خنداندن را برای مخاطبان خودنداری دیده است. پس اگر کنجکاوید بدانید در جمع‌های زنانه چه می‌گذرد می‌توانید با جوکر۲ بخشی از آن را مرتفعه شوید. اگرچه در فرهنگ عامه، جمع‌های زنانه از سوی برخی افراد با کلمات و حتی کنایه‌هایی مانند «حمام زنانه» تحقیر شده است و با تفاوت‌های شان به «غیبت کردن» و «سبزی پاک کردن» تقلیل پیدا می‌کند. اما در جوکر تا اینجای کار که تنها دو قسمت منتشر شده به شکل ناخودآگاه المان‌های زنانه خاک این موضوع ظاهر شده است.

یکی از جالب توجه‌ترین موضوعات که به شکل ناخودآگاهی در جوکر ۲ بیان می‌شود نقش خانواده است. نرگس محمدی بارها و بارها از همسرش اسم می‌آورد و حتی برای کمک با او تماس می‌گیرد. ناهید مسلمی از عروسی دخترش می‌گوید. یک جایی حتی پای بچه داشتن و قوی‌تر بودن مادرها وسط می‌آید که با شوخی سوسن پورور همراه می‌شود. شوخی‌ای که برخی سر دست گرفتند و آن را ضعف خانواده تعبیر کردند که به‌نظر می‌رسد، نوعی بهانه‌جویی و زیاده‌روی بود.

شوخی گیتی قاسمی به خانواده و قاب عکسی منتسب به یکی از خویشاوندان خیلی دورشان برمی‌گردد. ژاله صامتی، جوکر تنابع خود را به یک حتم خانوادگی اختصاص می‌دهد و می‌توان گفت فضای شوخی‌ها همه حول محور خانواده و اقوام شکل می‌گیرد. زنان جوکر به محض ورود به برنامه وارد فضای آشپزخانه می‌شوند و یک همکاری و همراهی برای درست کردن غذا را استارت می‌زنند. یکی از بازیگرها جای دم می‌کند. دیگری همبرگر آماده می‌کند و دیگری کاهو خرد می‌کند و این موضوع همچنان قسمت گذشته و توالی آن را همزند بدهم توانسته برخلاف تصور مخاطب را بیشتر بخنداند یا دست‌کم مخاطبان خانمش را بیشتر به خنده وادار کرده است. از همین رو معتقدم شاسانادن درست یک جمع‌های زنانه به

رقابت زنان بذله‌گو

صمصقلی قاسمیان
خبرنگار

پس از یک رقابت پنج قسمتی میان بازیگران مرد در سری اول «جوکر» طبقه بیست‌ویک»، بالاخره از نیمه مرداده‌ماه، اولین زنان بازیگر با به رئالیتی‌شوی «جوکر» گذاشتند تا برای نخندیدن جسمی را از دست بدهند. البته شاید این زنان بازیگر با به نظر می‌آید خاطره‌ای برای نخندیدن نشان می‌دهد زنان بیشتر تلاش فوق‌العاده‌ای برای نخندیدن از آنکه خندیدن به جوکر برای آنها در دو قسمت اول جوکر به نظر به اندازه آثاری چون «ایسانه» و «شمعدونی» نتوانستند از مخاطبان خنده بگیرند. ضعف دیگری که جوکر حتی در طبقه بیست‌ویک هم دارد و نسبت به اولین فصول برنامه در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ اصلاح نشده، مصاحبه‌های میان برنامه است؛ مصاحبه‌های نک نفره که بعد از ضبط اصل رئالیتی‌شو انجام شده و از فضای شوخ‌وشنگ مسابقه اصلی به دور است و نه می‌تواند آن را بازسازی کند و نه به آن چیزی اضافه کند. گویی تصاویر که حجم بالایی دارد و جوکر۲ رانسبت به سری اول از ریتم اندا خته، کاکزد چندانی جز خشک کردن لبخند مخاطبان برنامه ندارد و حتی این تصور را ایجاد می‌کند که سازندگان اثر به آن آب بسته‌اند.

نکته پیرانی‌های کوتاه است که بامرگی موقعیت رخ داده (بیشتر می‌کند. او البته در شروع شوخی نیز موفق است و خصوصا اجرایش در جوکر تایم، نشان داد قدرت فراوانی در شوخی با لحن جدی دارد. همزمان سوسن پورور با وجودی که یک بار خندید و کارت زرد گرفت، ولی در موقعیت‌های مختلف مقاومت بهتری در برابر خندیدن نشان می‌دهد و گویی تلاش فوق‌العاده‌ای برای نخندیدن را نمی‌دهد؛ مسأله‌ای که می‌تواند او را به عنوان یکی از نامزدهای اصلی بردن مسابقه مطرح کند.

ستارگان مونث جوکر

ژاله صامتی هم با وجودی که در قسمت اول شمه‌هایی از شیرینی و بامرگی راتشان داده بود، ولی با جوکرتایم خود در قسمت دوم، غوغاکرد و با یک طراحی بسیار جذاب، حضور چشمگیری داشت که احتمالا در قسمت سوم، مشخص خواهد شد باعث و بانی کارت زرد ۲-۳ نفر بوده. جذابیت طراحی این جوکرتایم زمانی بیشتر می‌شود که دقت کنیم طی قسمت‌های پخش‌شده جوکر، کمتر پیش آمده بود کسی در جوکرتایمش عملا هیچ اجرایی نداشته باشد و فقط به کارگردانی دیگران بپردازد. صامتی ترکیبی از چالش‌های احسان علیخانی برای شرکت‌کنندگان و یک جوکرتایم معمولی را کارگردانی کرد و با حضور همزمان سیروس میمنت، غلامرضا نیک‌خواه و عین‌الله دریایی، موقعیتی جذاب و بسیار خنده‌دار ساخت. در این میان از حضور چشمگیر و بسیار بانمک ناهید مسلمی هنرپیشه ۶۸ ساله نمی‌توان گذشت که با چهره جدی و البته احترامی که به علت کسوت و سن خود میان دیگران دارد، به نوعی نقش غلامرضا نیک‌خواه را در نخستین رقابت از جوکر ایفا می‌کند و تا اینجای فصل زنان، ستاره برنامه بوده. او که در برخی از آثار سینمایی و تلویزیونی اتفاقا نقش جدی داشته و در یکی از آخرین حضورهایش (باغی)، نقش کوتاه یک شخصیت خاکستری و حرص‌دار را تجربه کرده، در «جوکر» طبقه بیست‌ویک» خصوصا با حرکت غیرمنتظره «بوبو» حسابی شرکت‌کنندگان و تماشاگران را می‌خنداند.

ضعف‌های یک کمدی زنانه

چهار نفر دوم جوکر زنان اما موفقیت کمتری نسبت به گروه دیگر داشتند. الیکا عبدالرزاقی اگرچه در یکی دو موقعیت بداهه‌پردازی خوب نشان داد، ولی درمجموع توفیق زیادی در خنده گرفتن پیدا نکرد. در رتبه‌ای پایین‌تر از او، رویا میرعلمی، نرگس محمدی و متین ستوده قرار می‌گیرند که حضورشان در جوکر به کلی نامولق به نظر می‌رسد؛ خصوصا میرعلمی و ستوده که با حضور در سریال‌های طنز سروش صحت در تلویزیون شناخته می‌شوند و گویی در همان قالب و در جایگاه‌های طنز خاص صحت بیشتر جا می‌گیرند و موفقند. اما از دو قسمت اول جوکر به نظر به اندازه آثاری چون «ایسانه» و «شمعدونی» نتوانستند از مخاطبان خنده بگیرند. ضعف دیگری که جوکر حتی در طبقه بیست‌ویک هم دارد و نسبت به اولین فصول برنامه در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ اصلاح نشده، مصاحبه‌های میان برنامه است؛ مصاحبه‌های نک‌نفره که بعد از ضبط اصل رئالیتی‌شو انجام شده و از فضای شوخ‌وشنگ مسابقه اصلی به دور است و نه می‌تواند آن را بازسازی کند و نه به آن چیزی اضافه کند. گویی تصاویر که حجم بالایی دارد و جوکر۲ رانسبت به سری اول از ریتم انداخته، کاکزد چندانی جز خشک کردن لبخند مخاطبان برنامه ندارد و حتی این تصور را ایجاد می‌کند که سازندگان اثر به آن آب بسته‌اند.

جایگزین «کتاب‌باز» با چه آرایشی به تلویزیون می‌رود؟

تلنت‌شوها کتابدار می‌شوند

عاطفه جعفری
دبیرگروه فرهنگ

«قرار است مخاطبان تلویزیون با برنامه جدید کتابی که برای آنها تدارک دیده شده، غافلگیر شوند»، همین چند کلمه که از برنامه جدید تلویزیون در حوزه کتاب به دست ما رسید، نشان می‌دهد انگار شبکه سه بالاخره تصمیم گرفته است برنامه جدیدی را با موضوع کتاب بسازد که طرح و ایده تازه و نویسی دارد. مخاطب تلویزیون در این چند سال اگر می‌خواست از کتاب چیزی بداند و بشنود باید به سراغ زیرنویس‌ها می‌رفت که معرفی کتابی ببیند یا اینکه برخی برنامه‌های کوتاه که ساخته می‌شد سرگرمش می‌کرد. زمانی برنامه با موضوع کتاب در تلویزیون بیشتر بود، انگار دغدغه همه شبکه‌های تلویزیونی این بود که کاری برای کتاب انجام دهند. البته چند نکته را نباید از یاد برد. برنامه‌های تولیدشده در حوزه‌های کتاب و کتابخوانی، در چند سال اخیر تلویزیون را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد؛ دسته اول، برن